

YEDÍ MECLÍS
(MECÂLÍS-İ SEB'Â)
MEVLÂNÂ CELÂLEDDİN-İ RÛMÎ

VakıfBank Kültür Yayınları: 0116
Klasik: 004

YEDİ MECLİS
(MECÂLİS-İ SEB'Â)
MEVLÂNÂ CELÂLEDDİN-İ RÛMÎ

Türkçesi
Hicabi Kırlangıç

Kapak Görseli ve Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Kitap Editörü
Dr. Kamuran Bozkurt

Son Okuma
Ömer Uzunagaç

VakıfBank Kültür Yayınları
Büyükdere Caddesi
No: 97 – Kat 4
Şişli 34394 İstanbul
Telefon: 0 212 354 5730
www.vbky.com.tr – info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2021

ISBN 978-625-7447-28-7

Kitabın Türkçe yayın hakları VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı

Turkuvaz Haberleşme ve Yay. A. Ş.
Güzeltepe Mahallesi Mareşal Fevzi
Çakmak Caddesi B Blok No: 29/1/1
Eyüpsultan İstanbul
Telefon: 0212 354 3000
Sertifika No: 46403

1. Baskı: Kasım 2021

YEDİ MECLİS
(MECÂLİS-İ SEB'Â)

MEVLÂNÂ CELÂLEDDİN-İ RÛMÎ

TÛRKÇESİ
HİCABİ KIRLANGIÇ

MEVLÂNÂ CELÂLEDDİN-İ RÛMÎ

6 Rebiülevvel 604'te (30 Eylül 1207) Horasan'ın Belh şehrinde doğan, ilmi yönünü ve edebî tavırını sûfi kişiliğinde birleştiren Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî, tasavvuf tarihinde hem düşünce hem de sosyal yapı bakımından köklü dönüşümlerin gerçekleştiği XIII. yüzyılın kalıcı etki bırakan ve kendisinden sonraki birikimi şekillendiren temsilcilerindendir. Mevlânâ henüz beş yaşında iken ailesi Belh'ten göç ederek önce Hicaz'a ardından hac dönüşü Şam üzerinden Anadolu'ya gelmiştir. Daha sonra babası Bahâeddin Veled'in Alâeddin Keykubad tarafından daveti üzerine aile Konya'ya yerleşmiştir. Babasının vefatından sonra onun yerine müderrislik yapmaya başlayan Mevlânâ, Bahâeddin Veled'in müridlerinden olan Seyyid Burhâneddin Muhakkık-ı Tirmizî'ye intisâb ederek tasavvufi faaliyetlerini sürdürmüştür. Seyyid Burhâneddin vesilesiyle ilmi yetkinliğini ilerletmesi amacıyla Şam'a gitmiş ve burada İbnü'l-Arabî, Sa'deddin-i Hammûye, Evhadüddin-i Kirmânî ve Sadreddin Konevî ile görüşmüştür. Seyyid Burhâneddin'in vefatından sonra Konya'ya dönen Mevlânâ'nın, burada müderrisliğe devam ederken Şems-i Tebrizî ile karşılaşması onun hayatındaki dönüm noktası olmuştur. Mevlânâ, 5 Cemâziyelâhîr 672 (17 Aralık 1273) tarihinde vefat etmiştir. Öne çıkan eserleri şunlardır: *Divân-ı Kebîr*, *Mesnevî*, *Fihî mâ fih* ve *Mecâlis-i Seb'a*.

HİCABÎ KIRLANGIÇ

1966 yılında Amasya'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini doğduğu şehirde tamamladı. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde Fars Dili ve Edebiyatı alanında lisans (1987), yüksek lisans (1989) ve doktora derecesi (1996) aldı. 1988 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesine öğretim elamanı olarak atandı. 2004-2005 öğretim yılında İran'da Allame Tabatabaî Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde misafir öğretim üyesi olarak çalıştı. Bir dönem (2006-2008) Türkiye Yazarlar Birliği Genel Başkanlığını üstlendi. Hâlen Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde öğretim üyesi olarak çalışmakta olup Mevlânâ ve eserleri üzerine bilimsel çalışmalar yapmak üzere kurulan Mevlânâ Araştırmaları Derneği'nin de yönetim kurulu üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Sunuş	7
Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin Hayat Hikâyesi	9
Eserleri	17
Mecâlis-i Seb'a Üzerine	21

YEDİ MECLİS

(MECÂLİS-İ SEB'A)

Birinci Meclis	27
İkinci Meclis	79
Üçüncü Meclis	97
Dördüncü Meclis	113
Beşinci Meclis	127
Altıncı Meclis	141
Yedinci Meclis	147
Dizin	163

SUNUŞ

Mevlânâ'nın yedi vaazının yazıya geçirilerek kitap halinde düzenlenmesinden oluşan *Yedi Meclis* (Mecâlis-i Seb'a), bundan önce iki kez Türkçeye çevrilmiştir. Bu iki çevirinin varlığına rağmen bu eseri yeniden çevirme ihtiyacının nereden doğduğunu şu şekilde açıklayabiliriz:

Elinizdeki çeviriye giriş olmak üzere yazdığımız *Mecâlis-i Seb'a*'yı tanıtıcı yazıda da belirttiğimiz gibi, bu eserin ilk Türkçe çevirisi, Mehmet Hulusi tarafından yapılmıştır. Bu çeviri, eksik ve yanlışlarla dolu bir metni kaynak almış, buna ek olarak mütercim de birçok çeviri hatası yapmıştır. Eseri ikinci kez Türkçeye kazandıran Abdülbâki Gölpinarlı da çevirisinin girişinde bu hususu ayrıntılı bir biçimde dile getirmiştir.

Mevlânâ ve eserleri alanında sayılı uzmanlardan olan merhum Abdülbâki Gölpinarlı'nın çevirisi ise bizim çevirdiğimiz basımda esas alınan nüshaya dayandığından sağlıklı bir yazma nüshadan yapılmış bir çeviridir. Aslında Gölpinarlı kaynak metni Türkçeye aktarmada oldukça başarılıdır. Bununla birlikte Gölpinarlı'nın tercih ettiği Türkçe, eserin özellikle gençler tarafından rahatça okunup anlaşılmasını güçleştirmektedir. Bu güçlüğün önemli nedenlerinden biri, Gölpinarlı'nın kimi kelimelere kendisinden başkasının pek kullanmadığı karşılıklar vermesi, kaynak dilde geçen ve Türkçede de kullanılmakta olan kavramların karşılığı olarak başka Türkçe kelimeler kullanmasıdır.

Bu değerlendirmelerden yola çıkararak yeni bir çevirinin yararlı olacağı düşüncesi bizi bu çalışmaya yoneltmiştir.

Elinizdeki bu eviri, Tefvik H. Subh n  tarafından hazırlanan metinden yapılmıştır (*Mecâlis-i Seb'a*, 3. bs. Tahran 1379). Çeviride gunmz Türkçesinin imk nlarından yararlanılmıştır. Kaynak metne olabildiğince bağlı kalınmakla birlikte anlaşılır bir Türkçe metin oluşturmaya zen gösterilmiştir. Bu arada eserin üslubu da çeviride yansıtılmaya çalışılmıştır. şiir evirilerindeyse mısralar birim olarak alınmış ve alt alta yazılmıştır.

Eserde yer alan şiirlerden kaynakları tespit edilenler belirtilmiş,  yetlerin ait oldukları sreler ve numaraları ile kaynağı tespit edilebilen hadislerin kaynakları dipnotlarda gösterilmiştir.

Hatalarımızın samimiyetimize bağışlanmasını dilerim. evirideki muhtemel yanlışlar konusunda uyarılmak, bu çalışmanın yetkin duruma getirilmesine imk n vereceğinden teşekkürle karşılanacaktır. Son olarak, bu eserin yayımlanma sürecinde emeği geçen tüm VakıfBank Kültür Yayınları çalışanlarına teşekkür ediyorum. Vesselam.

Hicabi Kırlanęı

MEVLÂNÂ CELÂLEDDÎN-İ RÛMÎ'NİN HAYAT HİKÂYESİ

Büyük fikir ve gönül mimarlarının hayat hikâyesini anlatmak, kolayca üstesinden gelinebilecek bir iş değildir. Mevlânâ ise bu fikir ve gönül mimarları arasında seçkin bir yere sahip olduğundan bu iş daha da güçleşmektedir. Bu nedenle burada yazılacak olanlar onun hayat hikâyesi olma vasfını hakkıyla taşıyamayacaktır. Okuyacağınız cümleler, bir hayatın ancak dışyüzü olabilir. Üstelik kendi zamanını ve sonraki zamanları derinden etkilemiş ve etkilemeyi sürdürmekte olan Mevlânâ'nın hayat hikâyesine ilişkin gerçeklerin, birtakım efsaneler hâlesiyle sarılı bulunması da kaçınılmazdır. Burada olabildiği kadarıyla efsanelerden arındırılmış bir hayat hikâyesi sunmaya çalışacağız. Resmetmeye çalışacağımız dışyüzün, Mevlânâ'nın hayatının içyüzüyle tanışmada ve onun eserlerini anlamada kılavuzluk edeceğini umarız.

İslâm âleminin büyük âriflerinden olan Mevlânâ Celâleddîn, 6 Rebiülevvel 604 (30 Eylül 1207) tarihinde Belh'te dünyaya gözlerini açar. Babası, Bahâ-i Veled adıyla ünlenmiş olan Sultanu'l-Ulemâ Bahâeddin Muhammed; annesi ise Mümine Hatun'dur. Mevlânâ'nın babası Bahâ-i Veled'in tam adı, Muhammed b. Hüseyin b. Ahmed el-Hatîbî'dir. Bahâ-i Veled, 6./12. yüzyılın nüfuz sahibi âlim ve hatiplerinden, aynı zamanda büyük sûfilerdendir. Dışarıda bir vâiz kimliğiyle görünen ve halkı irşat için çabalayan Bahâ-i Veled'in ev hayatı tam bir sûfî hayatıdır.

Mevlânâ Celâleddîn'in çocukluk günlerinde, babası Sultanu'l-Ulemâ ile çağdaşı olan filozof Fahreddin-i Râzî arasındaki

fikrî çekişme bilinmektedir. Bahâ-i Veled'in felsefeye olumlu yaklaşmadığı ve bu yüzden felsefecilerle, bu cümleden olarak ünlü Fahreddin-i Râzî ile arasının iyi olmadığı kendisinin notlarından ibaret olan *Maârif* adlı eserinden de anlaşılmaktadır.

Bahâ-i Veled kimi nedenlerle Belh'ten ayrılmaya karar verdiğinde Mevlânâ beş ya da altı yaşındadır. Mevlânâ'nın babasının Belh'ten ayrılış nedenlerine ilişkin çeşitli görüşler ileri sürülür. Kimi tarihçiler, Bahâ-i Veled ile Fahreddin-i Râzî arasındaki çekişmenin ve Sultan Hârizmşah'ın Fahreddin-i Râzî'ye yakın durmasının bunda önemli bir etken olduğunu belirtirler. Bu arada Fahreddin-i Râzî'nin Bahâ-i Veled göç etmeden birkaç yıl önce öldüğü de hatırdâ tutulmalıdır. Bununla birlikte bu çekişmenin gruplar arasında sürdüğü ve gitgide büyüyen bir huzursuzluğun kaynağı olduğu düşünülebilir. Kimi araştırmacılar da yaklaşan Moğol saldırısından duyulan endişenin bu göçün nedeni olduğunu belirtirler. Bahâ-i Veled'in vatanını terk etmeye karar veriş nedenleri açık olarak bilinmese de yukarıda belirtilen hususların bu kararda etkisinin bulunma ihtimali gözden ırak tutulmamalıdır. Ayrıca Bahâ-i Veled'in notlarından anlaşıldığına göre kendisi Belh'te huzurlu bir ortamdan yoksundur. Nedenler belirgin olmasa da sonunda Bahâ-i Veled, ailesi ve dostlarından oluşan kalabalık bir kabileyle 609 ya da 610 (1213-14) yılında Belh'ten ayrılır ve Horasan'a doğru yola koyulur.

Berberindekilerle birlikte haccetmek maksadıyla Belh'ten ayrılan Bahâ-i Veled, Nişâbur üzerinden Bağdat'a ve ardından da Mekke'ye varır. Mevlânâ ile ilgili bilgi veren önemli kaynaklarda Bahâ-i Veled'in Nişâbur'da ünlü mutasavvıf şair Attar'la görüştüğü belirtilir. Bu, tarihsel verilere de uygun bir bilgidir. Bu görüşme sırasında Attar'ın muhtemelen altı yaşında olan Celâleddin Muhammed'e ilgi gösterdiği ve ileride büyük biri olacağı öngörüsünü belirterek kendisine *Esrâr-nâme* adlı eserini hediye ettiği

de söylenir. Bu son rivayet ihtiyatla karşılanmalıdır. Bağdat'ta Şihâbeddin-i Sühreverdi tarafından karşılanan kabile, burada üç gün kadar kaldıktan sonra Hicaz yolunu tutar. Kabile, hac dönüşünde Şam, Malatya ve Erzincan üzerinden o dönemde Lârende olarak anılan Karaman'a gelir. Kimi kaynaklarda Bahâ-i Veled'in uğradığı şehirler arasında Sivas ve Akşehir de sayılır ve onun Erzincan'da ya da Akşehir'de bir süre müderrislik yaptığı söylenir. Bahâ-i Veled ve ailesi, Lârende'de yedi yıl kadar kalır. Mevlânâ, Lârende'de babasının rızâsı doğrultusunda, itibarlı bir kişi olan Semerkandlı Şerefeddin Lala'nın kızı Gevher Hatun'la evlenir. Mevlânâ, bu sırada on yedi ya da on sekiz yaşındadır. Bu evlilikten Sultan Veled ve Alâeddin adlı oğulları dünyaya gelir. Gevher Hatun'un ölümünden sonra Konyalı İzzeddin Ali'nin dul kalmış kızı Kira Hatun'la evlenecek ve bu evlilikten de biri kız olmak üzere üç çocuk sahibi olacaktır.

Bu arada annesi Mümine Hatun Lârende'de vefat eder. Mezarının bulunduğu yere sonraları Karaman Mevlevihânesi inşa edilmiştir.

Bahâ-i Veled Lârende'de öğretim ve irşat faaliyetlerini sürdürürken ünü çevreye yayılmaya başlar ve böylelikle Anadolu Selçuklu sultanı Alâeddin Keykubâd, Bahâ-i Veled'i hükûmet merkezi Konya'ya davet eder. Bahâ-i Veled, bu davet üzerine Konya'ya gelerek Altunapa Medresesi'nde iki yıl müderrislik yaptıktan sonra 18 Rebiülâhir 628'de (23 Şubat 1231) vefat eder.

Babasını kaybettiğinde yirmi dört yaşında olan Mevlânâ, babasının vasiyeti ya da Bahâ-i Veled'in mürit ve dostlarının isteği üzerine babasının yerine geçerek vaaz, tedris ve fetva makamına oturur. Bu şekilde bir yıl geçtikten sonra babasının şâkirt ve müridi Seyyid Burhâneddin Muhakkık-ı Tirmizî Konya'ya gelir. Seyyid Burhâneddin, Belh'te Bahâ-i Veled'in vaaz ve ders meclislerine katılmış ve ona bağlanmış biri olup, sûfi meşrep

olmanın yanında çok kitap okuyan birikimli bir âlimdir. Bahâ-i Veled Belh'ten ayrılırken Tirmiz'de münzevi bir hayat sürmekte olan Seyyid Burhâneddin, şeyhinin izini uzun süre arar, onun Anadolu'da olduğunu öğrenince de yola koyulur. Seyyid Burhâneddin'in vatanından ayrılıp Anadolu'ya yönelmesinde Moğol istilasının da etkili olduğu düşünülebilir. Konya'ya gelince şeyhinin vefatını öğrenen Seyyid Burhâneddin, Mevlânâ'nın eğitimiyle ilgilemeye başlar. Böylelikle Mevlânâ, onun yönlendirmesi sonucu din ve edebiyat ilimleri alanında kendini geliştirmek için Halep'e gitmek amacıyla Konya'dan ayrılır. Bu yolculukta Mevlânâ'ya Kayseri'ye kadar eşlik eden Burhâneddin Muhakkık, şehrin yöneticisi Sâhib-i İsfahânî'nin talebi üzerine Kayseri'de kalır.

Mevlânâ, Halep'te bir süre kalarak çeşitli medreselerde öğrenim gördükten sonra Şam'a gider ve burada dört yıl ya da daha fazla kalıp öğrenimini tamamlar. Mevlânâ'nın Halep ve Şam'da yaklaşık yedi yıl kaldığı düşünülebilir. Muhyiddin İbnu'l-Arabî, Sa'deddin-i Hamevî, Evhadeddin-i Kirmânî ve Sadreddin-i Konevî ile de zaman zaman bir araya gelen Mevlânâ; Arap dili ve edebiyatı, fıkıh, tefsir, hadis ve başka ilimler üzerine tahsilini tamamlayıp Şam'dan Kayseri'ye, şeyhi Seyyid Burhâneddin'in yanına gelir. Seyyid Burhâneddin'in gözetimi altında manevi eğitimi sürdüren Mevlânâ, Kayseri'de bir hücreye kapanarak üç çile çıkardıktan sonra şeyhiyle birlikte Konya'ya döner. Seyyid Burhâneddin, Mevlânâ'ya icazet verdikten sonra tekrar Kayseri'ye döner ve 638 (1240-41) yılında burada vefat eder. Mevlânâ, Sâhib-i İsfahânî tarafından kendisine Seyyid Burhâneddin'in öldüğü haberi ulaştırılınca Kayseri'ye gelerek üstadının kitaplarını ve kimi eşyasını alarak Konya'ya döner.

Mevlânâ, şeyhinin ölümünden sonra beş yıl boyunca Konya'da öğretim, öğretim, vaaz ve irşat faaliyetlerini sürdürür.

Mevlânâ'nın ders ve vaaz meclisleri o denli etkilidir ki öğrenci ve müritlerinin sayısı yüzlerle ifade edilir.

Bu beş yılın ardından Mevlânâ, Şems-i Tebrîzî adıyla meşhur ve Şems-i Perrân (Uçan Şems) diye anılan Şemsuddin Muhammed Ali b. Melikdâd-ı Tebrîzî ile tanışıp dost olur. Farklı bir sûfi olan ve karşılaştığı büyük sûfileri tuhaf soru ve tekliflerle sınavan Şems-i Tebrîzî'nin Şeyh Rükneddin-i Sücâsî, Baba Kemâl-i Cendî ve Ebû Bekr-i Sellebâf gibi mutasavvıflardan feyzaldığı rivayet edilir. Hayatının ayrıntılarına ilişkin bilgi bulunmayan Şems, Rükneddin-i Sücâsî'nin halifelerindendir. Döneminin birçok şeyhiyle görüşen Şems, Mevlânâ ile karşılaşınca dek, aradığını hiç bir sûfide tam olarak bulamaz.

Şems-i Tebrîzî, 26 Cumâdessânî 642 (29 Kasım 1244) tarihinde Konya'ya gelerek bir rivayete göre Pirinççiler, bir rivayete göreyse Şekerciler Hanı'na yerleşir. Mevlânâ ile Şems'in Konya'daki ilk karşılaşması bu hanın önünde gerçekleşir. Mevlânâ, dostlarıyla birlikte Pamukçular Medresesi'nden çıkmış gelirken Şekerciler Hanı'nın önünden geçer. Onu gören Şems ayağa kalkıp Mevlânâ'ya doğru ilerler ve tanışma böylece gerçekleşir. Kaynaklar, ilk karşılaşmada Şems'in Mevlânâ'ya Bâyezîd-i Bistâmî ile Hz. Peygamber'i kıyaslayıcı bir soru sorduğunu, sorusuna Mevlânâ'nın verdiği cevaptan çok hoşlanan Şems'in Mevlânâ ile kucaklaştığını belirtirler.

Mevlânâ'nın Şems ile dostluğu bu şekilde başlar. Bu, Mevlânâ'nın hayatında çok önemli bir dönüm noktasıdır. Şems'le olan dostluğu Mevlânâ'yı her zamanki işlerinden, bu cümleden olarak vaaz ve ders vermekten alıkoymaya başlar. Şems'in Mevlânâ'yı, babası Bahâ-i Veled'in *Maârif*i de dâhil kitap okumaktan menettiği söylenir. Mevlânâ'ya her zaman rahatlıkla ulaşıp onunla görüşen dost, öğrenci ve müritleri, artık eskisi kadar rahat görüşemezler. Çokları bu durumdan rahatsız olarak Şems'e öfke

duymaya ve Şems ile Mevlânâ'nın ardından konuşup yakınmaya başlarlar.

İşlerin doğal seyrinde gitmediğini gören ve bunda kendisini sorumlu hisseden Şems, bir gün ortadan kaybolur. 643/1245 yılında Konya'dan ayrılışıyla Mevlânâ'nın eski hâline geri döneceğini düşünüp sevinenler yanılmışlardır. Çünkü Mevlânâ, Şems'in incinip Konya'yı terk etmesine neden olan çevresinden daha bir uzaklaşmıştır. Bunun üzerine dostları, Şems'e karşı takındıkları tavırdan dolayı pişman olup özür dilerler.

Bu arada Şems'ten Mevlânâ'ya bir mektup gelir. Mektuptan Şems'in Şam'da olduğunu öğrenen Mevlânâ, onu Konya'ya döndürmek için mektuplar yazar, bununla da kalmayıp onu yeniden Konya'ya getirmeye ikna etmek üzere oğlu Sultan Veled'i Şam'a gönderir. Sultan Veled, yirmi kişi eşliğinde yola çıkar. Şems'i Şam'da bulan Sultan Veled, babasının mesajını Şems'e iletir ve o da Konya'ya dönmeye râzı olur. Mevlânâ ise bu süre içinde Şems'in dönüşü için coşkulu gazeller söylemektedir.

Şems-i Tebrîzî, 645 yılının Muharrem ayında (Mayıs 1247) Konya'ya döner. Şems'in gelişini kutlamak için semâ meclisleri düzenlenir, ziyafetler verilir. Bu dönemde Şems, Mevlânâ'nın evlatlığı Kimya Hatun'la evlenir. Kısa süren bu huzur ve beraberlik ortamı, çok geçmeden yerini huzursuzluklara ve Şems'e karşı cephe alışlara bırakır. Bu huzursuzlukta Şems'in Mevlânâ ile herkesi görüştürmemesi de etkili olmuştur. Bu kez Mevlânâ'nın ikinci oğlu Alâeddin de Şems karşıtları arasındadır. Halk ve müritler arasında dedikodular çoğalır. Sultan Veled, eserinde, bu olumsuz gelişmeler dolayısıyla bir gün Şems'in, kendisine, insanların kendisini Mevlânâ'dan ayırmak istediklerinden bahisle, "Bu kez öyle kaybolacağım ki bir daha kimse izimi bulamayacak," dediğini kaydeder. Eflâkî'ye göreyse Şems'e suikast düzenlenir ve Şems bir bıçak darbesiyle yarala-

nır. Şems'in yaralandığı sırada attığı naradan dolayı kendilerinden geçen yedi kişilik suikastçı grup kendine geldiğinde birkaç damla kandan başka bir şey göremez. Bu bilgi menkıbevi bir bilgi olarak değerlendirilebilir. Şems'in bu suikastta hayatını kaybedip kaybetmediği belirsiz konulardandır. Çünkü Şems'in ortadan kayboluşunun ardından Mevlânâ, onun öldürüldüğüne dair şayialara inanmayarak uzun süre onu aramış ve onu bulmak için birkaç kez Şam'a gitmiştir.

Her hâlükârda bu olayın ardından Şems'in hayatta olduğuna dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Uzun arayış ve bekleyişleri sonuçsuz kalan Mevlânâ, matem elbiseleri giyip çöşkulu şiirler söyler.

Şems sonrası dönemde Mevlânâ, oğlu Sultan Veled'den Selâhaddîn-i Zerkûb'a tâbi olmalarını isteyerek kendisinin şeyhlik makamında bulunmak düşüncesi taşımadığını söyler.

Konya halkından olup kuyumculukla uğraşan Selâhaddîn, ilk önce Seyyid Burhâneddin Muhakkık-i Tirmizî'ye intisap etmiştir. Sonraları Mevlânâ ile dostluk kuran ve ona bağlanan Selâhaddîn, Mevlânâ ile Şems-i Tebrizî arasında geçen sohbetlerde yer almıştır. Şems'in ortadan kaybolmasının ardından Mevlânâ bu kez Selâhaddîn ile sık sık bir araya gelmeye başlar. Mevlânâ'nın ilmî bakımdan herhangi bir birikimi olmayan Selâhaddîn ile yakın dostluğu, kimi müritlerin öfkesini çeker ve Şems döneminde olduğu kadar büyük olmasa da fitne tekrar alevlenir. Hatta Selâhaddîn'i öldürmeyi düşünenler bile çıkar.

Bu arada Mevlânâ, oğlu Sultan Veled'e Selâhaddîn-i Zerkub'un kızı Fâtıma Hatun'u nikâhlayarak dostluğu akrabalık bağıyla pekiştirir. Mevlânâ'nın Selâhaddîn'e sevgi ve bağlılığı o derecedir ki *Divân-ı Kebîr*'de Şems-i Tebrîzî'den sonra en çok onun adı geçer. Selâhaddîn; sakin, imanlı ve ibadetlerinde samimi bir kişidir. Şems'ten sonra Mevlânâ'nın içinde kopan fırtınaların

dinmesine ve kalbinin yangından kurtulup huzur iklimine ermesinde Selâhaddîn'in payı büyüktür.

On yıl süren bu dostluk ve yakınlığın ardından Mevlânâ'nın halifesi Selâhaddîn-i Zerkûb, uzun süren bir hastalığın ardından vefat eder. Bundan sonra Mevlânâ kendine genç bir dost bulmuştur. Bu dost, *Mesnevî*'nin kaleme alınmasında çok büyük pay sahibi olan Hüsâmeddin Çelebi'dir. Asıl adı Hasan olan Hüsâmeddin Çelebi'nin ailesi Urumiye'den Konya'ya göç etmiştir. Konya'da 622/1225 yılında doğan Hüsâmeddin Çelebi, atalarının ahilik teşkilatına mensubiyetlerinden dolayı İbn Ahî Türk (Ahî Türk Oğlu) adıyla da anılır.

Mevlânâ, Hüsâmeddin Çelebi'yi Selâhaddîn'den sonra kendi halifesi olarak tanıtır. Hüsâmeddin Çelebi'nin halifelik dönemi Mevlânâ ve çevresi için huzurlu bir dönemdir. Mevlânâ ile Hüsâmeddin Çelebi'nin birlikteliği on beş yıl sürer.

Sonunda Mevlânâ için gerçek yurda dönüş zamanı gelmiştir. Bir gün Mevlânâ'nın hastalandığı duyulur ve Konya halkı onu ziyarete koşar. Uygulanan tedaviler yarar sağlamaz. Artık sevgiliye kavuşma anıdır. Mevlânâ'nın kendi deyişiyle artık düğün gecesi (şeb-i urs/şeb-i arûs) gelip çatar ve o, 5 Cumâdessânî 672 tarihinde (17 Aralık 1273) bâkî âleme göç eder.

Mevlânâ'nın ölümünden sonra oğlu Sultan Veled, babasının öğretileri doğrultusunda Mevlevîlik tarikatını kurmuş, kısa zamanda geniş bir coğrafi alana yayılan Mevlevîlik; başta Türkiye olmak üzere Balkanlar, Suriye, İran, Afganistan, Pakistan ve Hindistan gibi ülkelerde taraftar bulmuş ve bugüne dek varlığını sürdürmüştür.